

KARDINOLO GINTARAS

SUSIRINKIMAS KARDINOLUI ANT. SAMOREI PAGERBTI

Popiežius Paulius VI, kaip žinoma, nese niai paskyrė 27 naujus kardinolus, kurių tarpe didelį Lietuvos bičiulį, buv. Vatikano Valstybės sekretoriato nepaprastųjų reikalų skyriaus viršininką arkivyskupą Antaną Samorę. Šia proga Romoje buvo surengtas kardinolo Samorės pagerbimas, įvykęs jo globojamuose jaunimo namuose „Vila Nazareth“. Gausiai susirinkę naujojo kardinolo bendradarbiai, draugai ir pa-

žįstami, kurių tarpe buvo visa eilė aukštų bažnytinės hierarchijos, Italų vyriausybės, diplomatinės ir visuomenės atstovų, išreiškė jam savo sveikinimus, palinkėdami taip pat sėkmės ateities darbuose Bažnyčiai. Sveikintojų tarpe buvo Italijos Konstitucinio Teismo pirm. Ambrosini, buv. Italijos ambasadorius prie šv. Sosto Migone, Piacenzos miesto vyskupas, naujojo kardinolo gimtojo miesto burmistras ir kardinolo

Diplomatijos
Šefas
Ministeris
S. Lozoraitis
prieš
išvykdamas į
kardinolo
A. Samorės
pagerbimo
iškilmes.

lo globojamų jaunuolių atstovus studentas.

Lietuvių vardu kardinolą Samorę pasveikino Lietuvos diplomatinės šefas min. Stasys Lozoraitis, kuris savo kalboje, tarp kita ko, pareiškė: „Jei Lietuva būtų šiandien laisva, kaip Tamsta, Eminencija, esi ją matęs, būdamas Apaštališkoje nunciatūroje Kaune, ir kaip jos visada trokšta lietuvių tauta, čia būtų gausėnis lietuvių būrys Tamstą pasveikinti dėl pakėlimo į kardinolus.“

„Ir vis dėlto aš manau, kad ir tokiomis aplinkybėmis niekas negalėtų būti įkvėptas didesnio dėkingumo jausmo, negu mes, čia esantieji lietuviai. Kaip tik ta padėtis, kurioje yra mūsų kraštas, svetimųjų smurtu okupuotas, ir iš to sekančios Lietuvos Bažnyčios kančios, padaro mus jautresnius Tamstos nuolatinei veiklai simpatijai mūsų problemų atžvilgiu.“

S. Lozoraitis toliau kalbėjo: „Nuo pat tu tolimų laikų, kada Tamsta buvai Lietuvos Apaštališkoje Nunciatūroje, nes iustojęs rodyti mums savo palankumą. Kad ir kokios buvo pareigos, kuriose Tamsta pasišventęs ir sėkmingai tarnavai Bažnyčiai, mes visada žinojome, kad turime Tamstos asmeny nuoširdų draugą, kuris mus suprantą ir remia. Anot Dantės, dažnai būna status laiptai, kuriais tenka kopti tremtiniams, ir ne visos durys jiems lengvai atidaromos. Bet kelias į Tamstą niekada nebuvo keblus, Tamstos durys buvo visada atidarytos, o kas svarbiausia — Tamstos širdis ir protas prieinami mūsų problemoms, mūsų reikalams ir rūpesčiams. Todėl mes širdingai sekėme mintimis Tamstą visur, kur dirbait Bažnyčiai, ir gerėjome matydami Tamstą kylant — savo didžią intelektualinių ir dvasinių savybių dėka — į vis aukštesnius diplomatinės postus.“

„Žmonių tarpe yra, deja, nemažai paplitusi nuomonė, kad diplomacija tesanti daugiau ar mažiau apskirų manevis ana pus moralės ribų sistema. Tai visiškai klaidinga nuomonė. Diplomatinės tikslas ir kartą prasmė yra derinti sutartinai teisėtus partnerių interesus. Šis tikslas tegali būti pasiektas vykdamas Dievo įstatymą ir teisingus žmonių įstatymus. Tik šiuo pagrindu diplomatas gali pasiekti tobulumo. O tą tobulumą sudaro principų tvirtumas, idėjų aiškumas, teisingumo pajautimas ir sugebėjimas sukurti savitarpio susipratimo atmosferą. Toks diplomatas Bažnyčios tarnyboje Tamsta esi buvęs nuo pat savo puikios karjeros pradžios, praturtindamas, be to, diplomatinės meną didžiomis savo kunigiško pašaukimo vertybėmis.“

ZIEMA ŽADA BŪTI RŪSTI

Britanija birželio mėn. turėjo daugiau kaip pusę milijono bedarbių. Dabar bedarbių skaičius šiek tiek sumažėjo, tačiau ir vyriausybės sluoksniuose spėjama, kad žiemą jų skaičius gali pakilti iki 700.000, jeigu ir ne iki milijono.

POSĖDZIAI NIEKO NEDUODA

Po pirmųjų vienas kitą kaltinančių kalbų J. Tautose nieko nepadarėta išjudinti iš vietos arabų - Izraelio klausimui. Niekas nesuranda būdo, kaip suderinti skirtingas pažiūras ir suvesti prie derybų stalo abi puses. Ypač veiklus yra sovietų atstovai. Net tvirtinama, kad Sov. S-ga spaudžiant arabus pripažinti Izraelį, nes tai duotų pradžią pajudėti iš vietos ir tartis.

KARAS DAR BE ISEITIES

Išsiskyrusi iš Nigerijos ir Biafros respublika pasivadinus rytinė krašto dalis tikėjosi, kad ir vakarinė nueis tuo pat keliu. Viltys kol kas nepasiteisino.

Federalinės Nigerijos vadovybė pradėjo karą prieš atskilusią Biafrą, tačiau tas karas gali būti ilgesnis: puolantiejiems nelabai greit vyksta žygiuoti.

RUMUNIJĄ NORI BŪTI NEPRIKLUSOMA

Rumunijos noras būti nepriklausoma buvo minimas ir sovietinėje Pravdoje, kaip nacionalistinis reiškinys.

Tačiau Rumunija ir po to tvirtina, kad ji pati tvarkys savo reikalus. Jau nebegaliojantis įsitikinimas, kad žmonijos likimas priklauso nuo didžiųjų valstybių.

PREZ. DE GAULLE'IO SKANDALAS

Lankydamasis Kanadoje, Prancūzijos prez. de Gaulle'is tenkėsiams prancūzams pradėjo viešai linkėti laisvės. O jie ir šiaip nerimauja.

Dėl tos kalbos susirūpino Kanados vyriausybė. Pačios Prancūzijos spauda puolė prezidentą, kad jis kišasi į svetimos valstybės vidaus reikalus.

Prezidentas grįžo namo nebaigęs kelionės.

Kazys Lozoraitis

DUOMENYS APIE TYLIĄJĄ

BAŽNYČIA

Paryžiaus leidykla La table ronde (40, rue Bac, Paris 7-e, France) išleido knygą Eglises du silence (Tylosios Bažnyčios). Tai protestantų teologo prof. Jean G. H. Hoffmann veikalas, svarstąs religijos padėtį Albanijoje, Bulgarijoje, Čekoslovakijoje, Estijoje, Latvijoje, Lietuvoje, Lenkijoje, Rytų Vokietijoje, Rumunijoje, Rusijoje, Ukrainoje, Vengrijoje. Iš 250 knygų puslapių 46 paskirti Baltijos kraštams. Kaina 14.50 frankų. (E)

Mirė E. Galvanauskas

Iš Paryžiaus gauta žinia, kad liepos 24 d. mirė Prancūzijoje gyvenęs mūsų valstybininkas ir visuomenininkas inž. Ernestas Galvanauskas, sulaukęs ilgo amžiaus ir pastaruoju metu buvęs jau nekokios sveikatos.

Į lietuvišką gyvenimą jis įsijungė vos tik baigęs gimnaziją. Pasimokęs Panevėžyje, baigęs gimnaziją Mintaujoje 1904 m., jis tuomet susilaukė mero, kada lietuvių kilo į kovą prieš carizmą. Prasidėjo 1905 metai, ir E. Galvanauskas įsijungė į revoliucinį sąjūdį — vadovavo Panevėžio srities ūkininkams, steigė jų ratelius. Jis tiek jau buvo pasireiškęs ir žinomas apylinkių žmonėms, kad Čipėnų valsčius jį iškviė net iš Petrapilio vadovauti visuotiniam ir prieš carizmą nukreiptam jų susirinkimui. Ką nutarė Galvanausko vadovaujamas Čipėnų valsčius, tą iš dalies paskui patvirtino ir Didysis Vilniaus Seimas.

Pats E. Galvanauskas ilgį dalyvavo D. Vilniaus Seime. Bet po to jis buvo porą kartų suimtas ir laikomas kalėjime. 1906-1908 m. dar studijavo Petrapilio kalnų institute, bet kartu rašydamas laikraščiams straipsnius ir brošiūras. Sukdamasis areštų, buvo apsigyvenęs Suomijoje, bet netrukus ir ten pasidarė karšta. Tai jis tada ištruko į Belgiją, ten baigė aukštuosius mokslus, po to dirbo Serbijoje, įsitraukdamas ir į serbų tautinį judėjimą.

Pirmojo pasaulinio karo metu atsikėlęs į Paryžių, 1919 m. su kitais lietuviams suorganizavo informacijos biurą. O kai prasidėjo taikos konferencija, Galvanauskas buvo paskirtas į Lietuvos delegaciją. Tais pat metais jis dalyvavo dar ir socialistų konferencijoje, kuri vyko Liucernoje.

Tuomet E. Galvanauskas pradeda valstybininko metus. 1919 m. spalio 7 d. - 1920 m. birželio 19 d. jis yra Lietuvos vyriausybės ministras pirmininkas, finansų ir prekybos ir pramonės ministras. Po nedidelės pertraukos jis vėl nuo 1922 m. vasario 12 d. iki 1923 m. vasario 22 d. ministras pir-

mininkas ir užsienio reikalų ministras. Sunkūs tai buvo metai. Neramu buvo ir patoj Lietuvoje. Norėdami pagąsdinti vyriausybės vadovą, kad jis nebūtų palankus Hymanso projektui ginčiuose su lenkais, griežti tautiečiai suruošė prieš E. Galvanauską atentatą — padėjo prie miegamojo lango bombą.

Nepaisant net tokių priemonių, E. Galvanauskas buvo min. pirmininku ir užsienio reikalų ministru dar ir 1923 m. birželio 29 d. - 1924 m. birželio 18 d. Po to jis 1924-27 m. buvo Lietuvos atstovas Londonė. Iš čia grįžęs, pasitraukė iš valstybinio gyvenimo ir atsidėjo daugiau ūkiniam. 1927-28 m. jis pirmininkavo Klaipėdos uosto valdybai. Iš ten pasitraukęs, tvarkė Klaipėdoje medžio pramonės reikalus, suorganizavo statybos bendrovę darbininkams pigiais butais aprūpinti, 1934 m. įkūrė Klaipėdos prekybos institutą ir vadovavo jam. 1935 m. perėmė Klaipėdojeėjusį „Vakarų“ redagavimą.

Paskui dar kartą grįžo į valstybinį gyvenimą — jis buvo paskutinės Lietuvos vyriausybės nepriklausomybės laikais finansų ministras.

Pasitraukęs į vakarus, ilgesnį laiką gyveno Madagaskare. Sveikatai menkėjant, persikėlė į Prancūziją.

Atrodo, kad su savim jis nusinešė daug Lietuvos valstybinio ir visuomeninio gyvenimo paslapčių. Atsiminimų jis pats neradė ir neparašė. Ankščiau vieną kitą nuotraupą yra išgavę ir paskelbę laikraščių bendradarbiai. Vazinėdamas po Europą, prieš porą metų jį aplankė Ig. Taunys. Ką jis išgavo, tuo jau yra pasidalijęs ir su „E. Lietuvio“ skaitytojais. Po to skaitėme, kad ilgesnį laiką pas E. Galvanauską išbuvo V. Alseika. Jis apie tą viešnagę yra rašęs ir „E. Lietuvyje“. Bet tie užrašymai, tur būt, tėra tik dalis daug išgyvenusio ir patyrusio valstybininko atsiminimų.

Tegu šiam didžiam Lietuvos vyrui lengva būna Prancūzijos žemė!

SOVIETAI NETEISINGI!

Maskvos pozicija Izraelio-Arabų karo klausimu pagyveno Amerikos viešosios nuomonės palankumo pasireiškimus ir Baltijos kraštų laisvės reikalavimus. Neabejotina, kad tam padėjo ir laiku pateiktieji atitinkami priminimai.

Be ankščiau minėtų atvejų, atžymėtini dar šie ryškūs to palankumo pasireiškimai: pastarosiomis dienomis Jungtinių Valstybių Kongrese, spaudoje ir televizijoje.

Atstovai Harold R. Collier (R., Ill.) ir J. P. Addabbo (D., N.Y.) Kongrese priekaištavo prezidentui ir J.V. ambasadoriui J. Tautose, kodėl jie šiuo metu nepareikalavę įsakmiai, kad visų pirma rusai pasitrauktų iš karo metu jų neteisėtai užgrobtųjų sričių, ypač iš Lietuvos, Latvijos, Estijos. Reikalavo, kad Kongreso priimtoji rezoliucija Baltijos valstybių klausimu būtų akivaizdžiai vykdoma. (Žr. Congressional Records, birželio 26 d.)

Rusų priekaištus Izraeliui, kad jis tęsia nacių grobikišką politiką, Izraelio atstovai atrėmė iškalbinga užuomina, kad tik jau ne žydai turėję sandėrių su nacijs.

Jėzuitų žurnalas America stipriai parėmė N.Y. Times skelbimu išspausdintąjį lietuvių pareiškimą, kuriame ryškiai iškelta bolševikų-nacių 1939 metų sąmokslas reikšmė ir jo pasekmės Baltijos valstybėms.

New Yorko Daily News (liepos 5) priekaištavo prezidentui ir vyriausybei už Pavergtųjų Tautų Savaitės proklamaciją nu blankinimą ir nutolinimą nuo Kongreso tuo reikalo priimtosiomis rezoliucijomis minties. Reikalavo, kad vyriausybė tiksliau laikytųsi Kongreso valios pareiškimų pavergtųjų tautų klausimu.

Henry Morgan, TV aktorius (pramoginė se diskusijoje, New Yorko 5 kanale, Merv Griffin programoje liepos 4 d. vakare), minėdamas kreivos logikos pavyzdžius, pareiškė, jog štai rusai trečiąją karo dieną

STRAIPSNIS APIE PROFESINES

SĄJUNGAS

Labour in Exile, egzilėje esančių laisvų profesinių sąjungų veikėjų centro laikraštis, balandžio-gegužės-birželio laidoje atsispausdino antrąją dalį apžvalgos apie Lietuvos profesinių sąjungų sąjūdį. Pabai goje apibūdinama darbininkijos padėtis so vietinės okupacijos sukurtose sąlygose, bolševikinių profesinių sąjungų vaidmuo (darbininkų priežiūros įrankis kelti darbo našumui nekeliant atlyginimo) ir egzilėje esančių Lietuvos profesinių sąjungų veikė jų reiškimasis. (ELTA)

ėmė reikalauti, kad Izraelis pasitrauktų iš užimtųjų plotų, kad patys rusai jau 30 m. nesitraukia iš jų užimtųjų Lietuvos, Latvijos ir Estijos...

Christian Science Monitor liepos 8 d. iš spausdino William Henry Chamberlino pareiškimą dėl Kosyginos reikalavimo, kad Izraelis atsistrauktų į birželio 4 d. pozicijas, kuriame sako, kad ar nebūtų įspūdingiau ir moraliai nuosekliau, jei Kosyginas tuo pačiu metu pasiūlytų ir Sov. S-gos karines pajėgas atitraukti į 1939 m. pozicijas iš jų užimtųjų kraštų — dalies Suomijos, Estijos, Latvijos, Lietuvos, dalies Lenkijos, dalies Čekoslovakijos bei Vengrijos, Besarabijos, — iš plotų, kuriuose gyvena apie 25 milijonų žmonių. (ELTA)

SIUNTA „AGRESIJOS AUKAI“

Klaipėdos žuvies konservų fabrikas birželio mėn. gale turėjo įvykdyti labai skubotą Maskvos užsakymą, — pagaminti 246 tūkstančius dėž. konservų Sirijai. Kaip praneša Cz. Sztandar (liepos 1 d.), užsakymas buvo įvykdytas, ir konservai išsiųsti. Neužsimenama, kas, kam ir kiek už tą stambų tiekinių mokės, tačiau pabrėžta, kad tai siunta „agresijos aukai“.

(E)

KARAIMŲ ETNOGRAFINĖ PARODA

Birželio gale Trakuose buvo atidaryta etnografinė paroda, rodanti karaimų tautinius drabužius, rytietiškos baldus, indus, žibintus, moterų papuošalus, karo ir medžioklės ginklus ir kitus karaimų buitines dalykus. Primenama, kad karaimų protėviai atsikėlė Lietuvon iš Krymo Vytauto Didžiojo laikais. (Jie ir dabar Vytautą gerbia beveik kaip šventąjį). Bet... „paroda skirta Tarybų valdžios 50-šimtmečiui“ pagerbti, — pabrėžia Tiesa (birž. 29 d.). Ką ta valdžia turi bendra su karaimų Lietuvoj atsiradimo ir išlikimo istorija, paaiškinimo, žnoma, nėra. (ELTA)

PREKIAVIMO BŪDAS

Viename Vilniaus laikraštyje taip apibūdintas, matyt, ten gerai pažįstamas prekiaavimo būdas: „Pirkėja sako pardavėjai: — Aš sumokėjau už tris bulketus, o jūs man suvyniojote tik dvi. — Trečioji buvo tokia sena ir apdegusi, kad ją vistiek būtumėte išmetusi!“... (E)

Septynios DIENOS

ZEMĖS DREBĖJIMAS TURKIOJE

Turkijoje, ruože tarp Juodosios ir Egėjo jūros, liepos 22 d. drebėjo žemė. Kitas drebėjimas įvyko liepos 27 d. Žuvo apie 200.

Praeitais metais toks drebėjimas palietė rytinę Turkiją, ir tada žuvo apie 2500.

Turkija, palyginti, dažnai paliečia žemės drebėjimai, ir kai kurie būna ypač skaudūs. 1957 m. žuvo tik 36 žmonės, 1950 m. — apie 1200, 1939 m. — apie 1200, o 1938 m. — net apie 30.000.

BRITANIJA MAZINA ARMIJAS

Stengdamasi taupyti lėšas, Britanija yra nusistačiusi palaipsniui atitraukti dalį savo kariuomenės iš svetimų kraštų.

Per keletą metų ji pasiryžusi savo armijas sumažinti 70.000 karių.

STERILIZACIJA IR KITOS PRIEMONĖS

Indijos vyriausybė ruošiasi pravesti įstatymą, pagal kurį prievarta bus sterilizuojami vyrai, kurių šeimose jau yra trys vaikai ar daugiau. Taip pat bus uždraustos paauglių vedybos ir liberaliau žiūrima į abortus. Leidžiamasis vedybų amžius bus pakeltas iš 15 į 20 m. amžiaus.

Tos priemonės skirtos sustabdyti gyventojų daugėjimui.

RIAUSĖS KITUOSE JAV MIESTUOSE

Vos tik aprimo riaušės Newark, kai prasidėjo kituose JAV miestuose.

Ypač baisų vaizdą išgyveno Detroitas — su didžiuliais gaisrais, plėšimais ir šaudymais.

KRUVINOS RIAUSĖS NEWARKE

Newarke (New Jersey, JAV) negrai buvo sukėlę didžiules kruvinas riaušes. Riaušų metu žuvo arti 30 žmonių.

Riaušinėikiai ne tik plėšė parduotuves ir degino namus, bet ir šaudė pro langus ir nuo stogų į policiją ir kariuomenę.

PADIDĖJO DERLIUS

Kinija skelbia, kad jos derliai šįmet bus 10 procentų didesni negu pernai.

Kai kuriose vietose pakenkusios sausros, kitur audros ir vabzdžiai, bet masės, vadovaudamosios Mao mokslu, susitvarkiusios gerai...

ANTANAS GUSTAITIS

60 METŲ AMŽIAUS PROGA

Kultūriniam mūsų, lietuvių, gyvenime labiausiai, tur būt, trūksta juokdario. Ne tik pigių pokštinių, aktualių feljetonistų, laikraštinių tokelaitininkų, kurie pasireiškia kaip prabėgantį laikraštinių užsklanda ir miršta kartu su sąslavynan numestu laikraščiu, bet tikrų juokdario, kurie, kitus juokindami, patys kenčia, kurie laisvanoriškai ant savo pečių užsikrauna savosios visuomenės blogybės ir tam tikra prame labai asmeniškai išperka josios nuo dėmes ir kurie vis dėlto išlieka, išvirtindami literatūros istorijoje. Nedaug, iš tiesų, tokių juokdario visuotinė literatūros istorija žino. Ispanai pasauliui davė Cervantesą, už rusų smulkiosios buržuazijos nuodėmes juokdarinką kentėjo Čechovas. Prie šios nedidelės, išskirtinos literatūrinio juokdario grupės gal priskirtume čeką Hašeką ir dar vieną kitą. O lietuviui? Vienintelis mūsų kandidatas į tragiškų siųs juokdarius tėra Antanas Gustaitis. Taip, tas pats Gustaitis, kuris prieš, ohi, trisdešimt metų rašė ir skelbė lyrinę poeziją, kuris savo jėgas bandė dramaturgijoje, sukurdamas kadaise Klaipėdos teatre statytuosius „Slogučiū“ ir vėliau, Vokietijos stovyklose, tautosakišką vaidinimą „Sekminių vainiką“, kuris labai labai seniai Marijampolėje vadovavo Asilų akademijai (suprask, atsilikusių mokinių parengiamiesiems kursams) ir kiek vėliau pasireiškė kaip kultūrinis administratorius, atsisėdęs Klaipėdos radiofono direktoriaus kėdėje. Administratorius, valdininkas, i „rimtą“ parnasą kopiantis literatas, ir staiga — juokdarys? Ak, kokių tik pokštų ta mūsų vadinamoji tremtis neįskėčia!

Galima būtų ir šitaip postringauti: neatsidūręs svetur, Antanas Gustaitis nebūtų susiradęs savo tikrojo kūrybinio pašaukimo ir nebūtų išvirts į tą juokdarį pro ašaras, tą tragiškąjį literatūrinį klauną, kurio dvi iki šiol išėjusios „nerimtos“ poezijos knygos (Ir atskrido juodas varnas ir Anapus teisybės) jam jau šiandieną užtikrino vietą mūsų literatūros istorijoje. Tačiau, antra vertus, susimąstę ir įsiklausę į eiliuotąją jo juokdarybą, pastebime, kaip vis dėlto tvanku poetui Antanui Gustaitiui beirstančioje išsivijusios visuomenėje, kaip neišvengiamai ji riboja jo kūrybinius polėkius. Paradoksas! — kaip ir daugumą rimtų dalykų mūsų gyvenime... Kūrybinės juokdarybos sultys — tai savoji visuomenė ir jos ydos, tai toji aplinka, kurioje kūrėjas gyvena. Geras juokdarys todėl prilygsta socialiniam istorikui. Joks istorijos vadovėlis mums taip betarpiškai ir vaizdingai neperteiks 19 šimtmečio Rusijos miesčionijos buities ir psichologijos, kaip Čechovo humoreskos. Ir Antano Gustaitio humoristiniai eilėraščiai tiesiog jaudinamai įžvalgiai atskleidžia mūsų išsiviskąją būitį. Jeigu tai būtų viskas, kas Antano Gustaitio eilėraščiuose glūdi, jis, žinoma, nebūtų sumanus kupletistas, maždaug moderniškas Pupų Dėdė. Bet Gustaityje slypi tam tikra gėlmė, pasireiškianti jo sugebėjimu dabartines mūsų ydas ir nuodėmes subendrinti, kad jos virstų bendražmogiškomis silpnybėmis, lygiai tokiomis senomis, kaip ir pats žmogus ir žmonių bendruomenė.

Štai, paimkime tik vieną posmą iš titulinio jo knygos Ir atskrido juodas varnas eilėraščio:

Juodas frakas dengia poną,
Juodas skvernas — ryžtą,
Juodos rankos glamžo žmoną,
Tarsi juodą vištą.

Frakai, žinoma, yra mados dalykas, kurie mūsų laikais jau baigia nykti ir kurių po kokių 50 metų, gal būtų, niekas nebedėvės. Bet ir tuomet jis bus suprantamas kaip tam tikras snobiškumo, pasipūtimo, paviršiumi plaukiančio orumo įvaizdis, o todėl savo simboliškos prasmės niekad nepraradęs, nes visuomet buvo ir bus ponų, savo poniškumą tegebančių parodyti išoriniais blizgučiais. O nuosavos žmonos, „tarsi juodos vištos“, dažnai ne tik dabar būna glamžomos, taip, tikriausia, pasitaikydavo mūsų senoliams Mindaugo laikais, taip, be abejo, ne kartą atsitiks ir mūsų vaikaičiams, nes tokia, deja, jau būna šeimyninio gyvenimo tikrovė.

Savo betarpiškumu Gustaitis mus sudomina, pralinksmina, juokdariauja, bet, tą aktualią sugebėdamas subendrinti, jis jau virsta rimtu, išliekančiu kūrėju.

Taip jau susiklostė, kad 1907 metais gimė daug gabių ir mūsų kultūroje ryškiai įsiviešavusių lietuvių. Greitosiomis, ir enciklopedijos specialiai nevartydami, galime išvardinti poetą Bern. Brazdžionį, rašytoją Pulgį Andriųšį, dailininką V. K. Jonyną, tos pačios enciklopedijos leidėją Juozą Kapočių ir pagaliau mūsų Kazimierą Barėną.

Šešiasdešimtąjį gimtadienį šiais metais atšventė ir poetas Antanas Gustaitis. Jo gyvenvietėje Bostone vietos lietuviui jam ta proga gegužės 27 d. suruošė viešas pagerbtuves, kurių metu filosofas dr. Juozas Girnius skaitė paskaitą apie sukartininko kūrybą, o meninę programą atliko du jaunesni kūrėjai: dailininkė ir aktorė Dalia Juknevičiūtė — Mackuvienė ir dramaturgas dr. Kostas Ostrauskas.

Sukakties proga ir šis rašinys čia spausdinamas vietoj sveikinimų ir gėlių puokštės tragiškajam mūsų išsivijos juokdarui.

R. E. Maziliauskas

Knyginis pasaulis Lietuvoje

J. TYSLIAVA GRĮŽO NAMO

Mane visad domino tasai klausimas, kaip užsieniuose gyvenantieji lietuvių rašytojai pareina namo. Ne jie patys, bet jų raštai. Pirmiausia buvo pradėtos perspausdinti knygos visokių grafomanų, kurie yra komunistai ar jų simpatikai. Paskui parėjo Krėvė, kai jis numirė. Dabar parėjo jau ir Juozas Tysliava, nes jis irgi mirė, ir našlė dar paskubėjo jo pelenus nugabenti į Vilnių.

Mirusieji, aišku, nebegali kalbėti, ir iš jų nebegalima jau susilaukti jokios šelmystės. Vadinasi, nebėra ko jų bijotis. O su gyvaisiais būna bėdų. Ana, kokių nemalonių savo metu sovietams pridarė prancūzas Andre Gidas ar rumunas Panait Istrati, kurių, kaip Sov. Sąjungos simpatikų, raštai milijonais egzempliorių sklido ir kurie patys, atvažiuavę svečiuotis, buvo priimti su duona ir druska. Pavažinėję ir grįžę namo, jie parasė sovietų tvarką kritikuojančias knygas. Išivaizduojame, su koku jausmu sovietams teko iš bibliotekų ir knygynų išrankioti tu rašytojų ligi tol išleistąsias knygas, jau kaip priešų. Gyvieji, aišku, nepatikimi.

Kas kita mirusieji.

Tegu, štai, ir Juozas Tysliava, savo metu poetas iš Dievo malonės, paskui ilgametis laikraštinkas, „Vienybėje“ laikęsis tautininkiškos linijos, bet prieš gyvenimo pabaigą pradėjęs ieškoti susipratimo tarp savęs ir Lietuvos dabartinio režimo. Savo tes tamente jis paliko norą, kad jo pelenai grįžtų į Lietuvą. Ir jie grįžo: našlė paskubėjo pargabenti urną, ir to jos pilgrimažo į Vilnių proga tenykštėms viršūnėms atsielė širdis — Tysliavos pelenai buvo su iškilme mis palaidoti Rasų kapinėse, kur ilsisi daug mūsų garsių žmonių. Atsileido jiems širdys, greičiausia, dėl to, kad Tysliavos našlės leidžiamoji „Vienybė“ jau buvo pasirinkusi naują kelią ir susidariusi kliūčių grįžti atgal į tautininkišką ar kokias nors panašias vėžes.

Visos baimės išsisklaidė, ir štai laikome rankose Juozo Tysliavos poezijos rinktinę „Nemuno rankose“, kurią Vilniuje išleido valstybinė „Vagos“ leidykla jau šiais 1967 metais.

Kol rašė eilėraščius, J. Tysliava išleido kelis jų rinkinius. Dalis eilėraščių nebuvo patekę į rinkinius. Į rinkinę sudėti ir tie, kurie nebuvo rinkiniuose. Žinoma, ne visi eilėraščiai pateko į šią rinktinę. Svarbiausia, nepateko patriotiniais motyvais rašytieji. O norint patikrinti, kas tiksliai nepateko, reikėtų turėti po ranka bent visus jo senuosius rinkinius. Bet toks tikrinimas ne ką ir teduotų, jeigu vien iš smalsumo stengtumės tai daryti. Šios rinktinės įžangose juk neslepama, kad poetas buvo „buržuazinės ideologijos“ įtakoje, ir kur ta ideo logija labiau prasikiša, tie eilėraščiai nepateko. Tokia yra politika, ir taip pagal ją redaguojamos knygos.

Rinktinė aprūpinta V. Galinio straipsniu, kuriame aptariama J. Tysliavos poezija.

J. Tysliava rašė eilėraščius daugiausia iki 1926 metų. Vardą jis susidarė greit, bet po tiek metų, jo poezijos naujais leidiniais nebekartojant, ir tasai vardas kažkaip lyg ir apibėso. Net ir svetur, kur jo poezijai nebuvo jokių politinių kliūčių eiti į žmones, niekas nepasirūpino paleisti kokios nors rinktinės, turint galvoje siauras mūsų šios knygos leidimo galimybes.

Kai mes čia, svetur, mažą teturime poezijos mėgėjų, tai dabar išleistoji J. Tysliavos rinktinė vargu čia susilauks kiek daugiau skaitytojų. Bet kad ji buvo išleista, be abejo, gerai. Viena, J. Tysliava buvo ištrauktas iš užmiršimo, o jis — geras poetas ir vertas skaityti. Antra, sovietinių Lietuvos poetų kūryba beveik ligi pat šiol buvo puošiamą politikos sparnais, dėl to nuobodi ir įkyri. Ji to politinio dažo dabar gana paskubom kratosi, darosi įdomesnė, bet stiprus praeities balsas bus mielas

Angliškas Donelaitis

1964 metais pasaulis atšventė mūsų poeto Kristijono Donelaičio gimimo 250 m. sukaktį. Šitaip sakyti, žinoma, reikška smarkokai perdėti. Visas pasaulis Donelaičio tikrai nepažįsta (o gal yra ir lietuvių, kurie niekada savo gyvenime neskaitė jo „Metų“). Bet Donelaičio „Metai“ vis tiek paskubomis eina į pasaulį. Štai dabar jo „Metai“ jau pasirodė ir anglų kalba. Angliškai jie pavadinti *The Seasons*, vertė juos Nadas Rastenis, redagavo ir įžangą parašė dr. Elena Tumienė, o išleido „Lietuvių Die nu“ leidykla (jos adresas: 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, Calif. 90029, USA). Kaina kietais viršeliais 4 doleriai, minkštai — 3 dol.

Susidomėjimas Donelaičiu nėra visiškai naujas dalykas. Donelaičiui skirtame „Literatūros ir kalbos“ VII tome A. Jovaišas smulkmeniškai išdėsto, kas juo buvo susidomėję ir kas atskirais gabalais ar ištisai išvertę, pradedant L. Rėza ir baigiant dr. H. Budenzigū. O šio angliškojo vertimo įvadą dr. E. Tumienė pateikia vertimų santrauką. Pasirodo, dabar Donelaičio „Me-

tai“ ištisai jau yra išversti į septynias sve timas kalbas, o atskirų fragmentų — dar į kitas šešias kalbas. Į ką kurias kalbas jis buvo išverstas net po ketetą kartų (į latvių 6, po kelis kartus į lenkų ir vokiečių). Taigi Donelaitis kelią sau skina.

Kodėl vis dėlto pastaraisiais metais, o ne kada nors kitais laikais Donelaitis taip populiarėja?

Atsakymą, tur būt, galėtų duoti istoriosofai. Į sovietines kalbas jis verčiamas, be abejo, vadinamosios tautų draugystės sumetimais — vieni kitus stengiasi pažinti, išsiversti sau ne tik dabarties autorius, bet ir klasikus. O už sovietinių ribų gyvenančios tautos jau turi daug įvairiausių vertimų, kuriuos kartoja naujomis laidomis, bet kartu ieško ir naujų, ligi tol nepa žinotų lobių. Be to, reikia manyti, kad ir sisteminis Donelaičio populiarinimas daro įtakos. Pavyzdžiui, iš meilės ir iš pareigos Donelaičio vardas gana plačiai nuskaubėjo ir tais sukartiniais metais. Ta proga buvo parašyta, išleista ir plačiau paskleista nemaža darbų apie Donelaitį ir jo kūrybą. Jeigu K. Korsakas „Literatūros ir kalbos“ VII tome dar priekaištuoja M. Bir žiškai, kad šis tvirtinąs, jog Donelaitis esąs nepopuliarus, tai nauji ta tema darbai, naujos „Metų“ laidos ir vertimai į kitas kalbas ilgainiui gal ir visiškai patiesins K. Korsako teigimus: Donelaitis išpopuliarės, pasieks vis didesnes skaitytojų mases ir didesnį skaičių tautų.

Šis Nado Rastenio vertimas Donelaičiui pradės skinti kelią į angliška kalbantį pasaulį. Tas pasaulis Donelaičio kaip ir nepa žįsta. A. Jovaišas vertimų apžvalgoje mini tik C. Mills ir anglų kalbą verstantis ištraukas. Ar šis pirmas vertimas galės plačiau pasklisti?

Paruoštas jis gerai. Vertė poetas, redagavo poetas. O po tai yra patys geriausi poezijos vertėjai. E. Tumienės įžanginė studija įvedins skaitytoją į Donelaičio laikus, o „Metus“ — į pasaulinės literatūros rėmus. Knyga išleista visiškai padoriai, dar į pailiustruota keliais V.K. Jonyno ir vienu P. Rimšos darbais.

Kai tokie vertimai išleidžiami, man visada kyla mintis, kiek jie galės pasklisti, kiek toli leidėjai gali pasiekti, ieškodami skaitytojų. Kaip ir kitais atvejais, taip ir šiuo, tur būt, padėti paskleisti knygą praverstų pačių lietuvių talka. Taip, knyga taikoma nelietuviams. Tačiau koks būtų lietuviams pasitenkinimas, jei jie su rastų būdų aprūpinti savo gyvenamojo krašto bibliotekas tokiom knygom (pvz., Vokietijos ir kitų vokiškai kalbančių kraštų lietuvių — Budenzigo versta is Donelaičio „Metais“, Anglijos, Australijos ir kt. — N. Rastenio dabar išleistu vertimu)! Do nelaitis tai tik pavyzdys, nes dabar jau yra išleista svetimomis kalbomis nemaža gerų lietuvių literatūros dalykų. K. Abr.

DAR VIENAS PUNKTAS

Prie birželio 30 d. Vliko tarybos priimto sios Lietuvos Laisvės Kovos Programos paskelbtų 13 punktų prijungtinas dar vienas: 14 Genocido parodų organizavimas. (E)

LIKIMINIAI METAIS

Iš istorijos žinome, kad Lietuva per amžius pikčiau, kaip žirnis pagal kelią, buvo trypiama ir ugnimi ir kardul naikinama. Ypač nukentėjo ji abiejų paskutinių pasaulinių karų metu ir ligi šiol tebekendžia rusų okupacijoje. Pastaroji, suaukūnusi Lietuvos nepriklausomybę, savo žiaurumais, masiniais trėmimais į Sibirą ir partizanų išžudymu prašoko visus kada nors praeityje Lietuvos pakeltuosius smūgius. Todėl nedrasu net pradėti kalbėti apie prieš 50 metų Lietuvą engusią sunkią vokiečių okupaciją. Tačiau 1917 metais reikią prisiminti, nes jie buvo likiminiai, pragiedrulių metai, tamsiausieji prieš aušrą.

Tarptautinė padėtis buvo taip susiklosčiusi, jog visi lietuviai tėvynėje ir plačiame pasaulyje suprato, kad atėjo laikas imtis konkrečių priemonių išvaduoti Lietuvą iš vergijos ir atstatyti jos nepriklausomybę. 1917 metais buvo tiesiamas kelias Lietuvos nepriklausomybei, o 1918 m. ji buvo paskelbta nepriklausoma valstybe. Deja, tikrąją nepriklausomybę pavyko iškovoti tik 1919 metais.

Jei dabar pasaulyje, ypač Afrikoje, kaip grybai po lietaus dygsta vis naujos, net ir labai atsilikusios tautų nepriklausomos valstybės ir didžiųjų valstybių bei Jungtinių Tautų teikiama joms visokerio pa globa ir parama, tai prieš 50 metų lietuvių tautai teko dėti didelių pastangų pasauliui prisistatyti ir įrodyti, kad atėjo laikas atkurti Lietuvos valstybę.

Nors nuo jungtinės Lenkijos — Lietuvos valstybės panaikinimo buvo praėję vos trys dešimtys metų, bet Lietuvos vardas buvo visiškai išimtas iš apyvartos. Carinė Rusijos vyriausybė vadino ją „sievoro-zapadni kraj“, iškonis rusų kraštą (šiaurės — vakarų kraštas, nuo amžžių rusų kraštas).

Kiek laimingesni tarptautinių atžvilgių buvo mūsų vadinamieji „broliai lenkai“, nes rusų vyriausybė pripažino juos atskira tauta ir jie naudojosi didelėmis Prancūzijos simpatijomis. Deja, nuo to lietuviams nebuvo lengviau, nes lenkai buvo didžiausią nepriklausomos Lietuvos priešai ir nusi peinė ne brolių, bet broliūdžių vardą. Jie panaudojo savo politinę įtaką, kad sutrukdė Lietuvos pripažinimą, o kai tas nepavyko, klasta užgrobė didelę Lietuvos dalį su sostine Vilniumi.

50 metų laikotarpis istorijoje yra tik vienas akimirkas, bet žmogui sudaro jau daugiau kaip pusę jo amžiaus. Nebedaug beliko anuometinių veikėjų bei jų veiklos liudininkų, kurie galėtų išsamiai apibūdinti anuos laikus. O ir jų atsiminimai po daugelio vėlesnių ir baimesnių išgyvenimų yra išblukę.

Laimel, dar yra, nors ir labai sunkiai tesurandamų, anų laikų spaudos šaltinių, kurie teikia autentišką vaizdą. Šiam rašiniui pasinaudojome 1925 m. Klaipėdoje akc. b-vės „Ryto“ išleisomis dviem knygomis. Mykolas Gudaitis turėjo porgos 1917 m. pavažinėti po vokiečių okupuotąją Lietuvą

ir savo įspūdžius aprašė knygutėje „Lietuva 1917 metais“. Kun. Pr. Zadeikis, gyvenęs Skuode, stropiai, beveik išraščio formoje, viską užrašinėjo ir tais pačiais 1925 m. ten pat išspausdino antrąjį savo atsiminimų „Didžiojo karo užrašų“ tomą.

Štai ką rašo M. Gudaitis savo knygutės įžangoje:

„1917 metai pasaulio kare buvo sunkiausieji metai vokiečių okupuotai Lietuvai. Vokiečiams karas pradėjo nesisekti, nesugebėjo užimti naujų šalių, iš kurių būtų galėję paimiti daugiau savo šaliai maisto: buvo priversti išspausiti paskutines sultis iš okupuotų ir suvis nualintų šalių, kad ap rūpintų savo kariuomenę maistu. Trūko ne tik maisto, bet ir kitokių kariuomenei labai reikalingų daiktų; žalios medžiagos apginklaviui ir apdrėmviui; vario varpai ir kiti smulkūs vario, žalvario daiktai ir įrankiai buvo surekizuoti; iš durų klemkos išimtos, variniai stogai nuardyti. Aprėdai, audeklai, linai ir vilnos buvo priverstinai atimami. Kad galėtų pasinaudoti krašto darbininkais, išardė odų, audinių fabrikus ir jų mašinas išvežė Vokietijon, o miesto darbininkus išgabeno į Vokietiją arba į dvarus Lietuvoje, kuriuos jie patys buvo užvaldę, kitus gyventojus išvarė kasti kariuomenei apkasų, taisyti geležinkelius, tiltų arba kirsti miškų. Varė darban ne tikytai dykus miesto gyventojus, bet ir iš ūkininkų rinko darbininkus ir varė į dvarus baudžiavon.

„Uždaryti nuo užsienio, vokiečiai sten-

gėsi pagaminti, kiek galima daugiau maisto Vokietijai jos okupuotuose kraštuose. Visur buvo įvestas priverstinis ūkis: duona ir mėsa dalino ne tikait miestiečiams, bet ir sodžiaus gyventojams. Niekas neturėjo teisės susimalti daugiau paskirto saiko javų duonai, arba pasipiauti gyvulių mėsa. Malūnai buvo sustabdyti ir paskirti tam tikri žmonės, kurie malė vokiečių valdžiai prižiūrint. Bet ir tas nepadėjo numarinti bado šmėklos; ji rinko kur tik pagrobama savo aukas: mirė badu belaisviai stovyklose ir varguoliai namuose ir gatvėse, ypač didesniuose miestuose.

„Nerimastis pakilo tarp gyventojų, ir po licija bei žandarai griebėsi griežtesnių priemonių: uždėjo skaudžias bausmes tiems, kurie slėpė belaisvius, o belaisviai degino sodybas tu, kurie juos išdavinėjo vokiečiams... Tuo laiku aš likimo varomąs važinėjaus Lietuvoje; mačiau ir jaučiau tuos vargus ir prispaudimus, kuriuos Lietuvos žmonės priversti buvo kentėti. Ir tą visą, ką mačiau ir girdėjau — kiek galėdamas užrašinėja, kad palikus būsimoms kartoms pasaulinio karo metų Lietu vos įvykių vaizdą“.

O Pr. Zadeikis „Didžiojo karo užrašų“ II tomo 5 psl. rašo:

„Nuo 1917 metų prasidėjo antroji karo dalis; 1915 m. vokiečiai, užėmę Lietuvą, skubiai organizavo administraciją, kad kuo daugiausia turėtų iš jos pelno. 1916 m. administracijos rikiavimas dar nebuvo užbaigtas, bet veikė karo stovis ir Lietuva skaitėsi, kažin kodėl, taip ilgal Etappen — Gebiet (kariuomenės aprūpinimo sritis užfrontų). P.G.). Bet visgi vokiečiai, viso pasaulio ujam, kaip ir privergtė parody-

ti visą savo „Deutsche Strenge“ (vokišką griežtumą); vokiečiai buvo kuo tvirčiausiai įsitikinę, kad Lietuvos jie nebepaleis iš savo rankų, todėl ir jų išleistieji valdytojai... Galų gale 1915 m. ir 1916 m. pas vokiečius veikė kieta drausmė, todėl su jais buvo galima susikalbėti.

„Bet štai Santarvė su pasityčiojimu atmetė vokiečių 1916.XII.12 pasiūlytą taiką. Nors vokiečiai ir drąsino save, kad žūt būt išlaikyti, tačiau daugel kam buvo aišku, kad karas Vokietijai yra pralaimėtas; prasideda tarp jų nesutikimai ir drausmės irimas. Tuo metu lietuvių padėtis dideliai pablogėjo...“

Todėl, teisingai padėti vertindamas, Pr. Zadeikis „Didžiojo karo užrašų“ II tomo įžangoje rašo: „Taipogi 1917 m. pradeda švisti kaip kokia aušrelė pro storus audros debesis Lietuvos pavaldas“, ir vėliau smulkiai pasakoja apie tai atskirame straipsnelyje „Nepriuglūmingos Lietuvos pirmoji aušrelė“.

Tačiau prieš 50 metų, lygiai kaip ir dabar, Lietuvos gyventojai galėjo apie laisvę tik svajoti, bet beveik nieko negalėjo padaryti, kad savo troškimus laisvajam pasauliui praneštų. Todėl užsieniuose Lietu vai atstovauti, kaip ir dabar, teko emigrantams. Ir tada jie buvo plačiai pasaulyje pasklidę, bet ne taip gausiai, ir atliko daug didelių žygių, tiesdami kelią Lietuvos nepriklausomybei. Didelių vilčių jiems šiame darbe teikė JAV paskelbtieji 14 taikos punktai.

P. GUDELIS

Susitikimai Amerikoje

(KELIONĖS ĮSPŪDŽIAI)

PUTNAME

Tu netikėk. Ir vis tikslai aš šičia.
Arčiau, nei artimiausia valanda...

Nežinomas antrojo šimtmečio rašytojas pažymėjo, kad pirmieji krikščionys įvykdė gražų, bet ir herojišką Kristaus įsakymą: „Krikščionys myli visus žmones, o visi žmonės juos persekioja“ (Epistle to Dio gnatus).

Kai filosofija, politika ar religija grindžiama kurios nors žmonių grupės neapykanta, ji tuo pačiu yra klaidinga. Komunizmas tūrinėje visuomenėje išpūsta klasių kovą pui kiai įrodo, kad ta teorija pragaistinga, nes ji eina prieš žmogaus prigimtį. Pats Leninas pasiūvė iškreipti žmogaus prigimtį neapykanta, kad lengviau jį įglaustų į tarybinio gyvenimo viesulą: „Mes turime neapkęsti. Neapykanta yra komunizmo pagrindas. Vaikai turi būti mokomi neapkęsti savo tėvų, jei jie nėra komunistai“ (Speech to Commisars of Education, 1923).

Dėl to kaip protinai senųjų laikų filosofas Seneca aptarė neapykantos esmę: „Mes ne dėl to paprastai užgauname kitus, kad jų nekenčiame, dažnai mes nekenčiame kitų, nes esame juos įžeidę“.

Apaštalas Jonas, sėmęs pačią meilės esmę iš Kristaus širdies, pasakė: „Kas myli savo brolių, tas pasilieka šviesoje, ir jame nėra papiktinimo. Bet kas nekenčia savo brolio, yra tamsybėje ir vaikščioja tamsybėje; jis nežino, kur eina, nes tamsybė apakina jo akis“ (1 Jono 2, 10-11).

Sitokį, Augustino žodžiais betariant, Dievo miestą suradau Nekaltai Pradėtosios Mergelės Marijos Seserų Kongregacijos vienuolyne Putname, kur kasdienis gyvenimas pagrįstas Dievo, Lietuvos ir artimo meilės principais.

Su vienuolyno seseėmis

Sesuo Oliveta žiūri į mane ir, jaučiu, grįžta į laiką prieš 30 metų, kada mokėsi Ziaikalnyje, siekdama gilesnio išsilavinimo, ir nekartą nenustigdavu mano pamokose.

Mes trumpais sakiniais prisimenam visą eilę mergaičių — dainininkę „lakštingalą“ Leščinskaitę, susisvajojusią Golekaitę, menišką sielos neišskiriamas draugę Ne vickaitę ir Naudžiūnaitę. Paminime ir ke lių mokytojų pavardes, klausdami vienas antrą, kur jos dabar, ar tebėra gyvos.

„BRANGUS SENELI“

Jūsų didelę ir vertingą dovaną, puikų Hohner akordeoną, gavau. Negaliu juo atsidžiauti. Tokio čia niekas mano draugių neturi. Aš jau ir groti pramokau. Tave mylinti Stella...

Tokį laiškėlį ir šią nuotrauką atsiuntė seneliui anūkė, gavusi akordeoną, pasiūstą per TAZAB OF LONDON firmą, turinčią išimtinę teisę Hohner markės visų rūšių muzikos instrumentams.

Norintiems pasiūsti akordeonus ar kitų vertingų prekių siuntinius, prašome rašyti:

TAZAB, 22, ROLAND GARDENS,
LONDON, S.W.7.

Iliustruoti katalogai ir medžiagų pavyzdžiai siunčiami pasirinkimui nemokamai.

Vienuolynė ji susiradusi save, įsilieda ma į šią gražią seselių šeimą.

Motinėlė — sesuo M. Alojza — sėdi prie šais mus ir šypsosi. Kai turi tokią daugybę rūpesčių, susijusių su seselių vienuolynu, mergaičių bendrabučiu, spauslave, senelių prieglauda, naujų namų seneliams statyba, — stebimės, kad atsiranda laiko ir jėgų taip nuosirdžiai ir šiltai priimti mažai pažįstamus svečius.

Pasakoja apie sunkią darbo pradžią, apie šio vienuolyno įkūrimą, apie norą padėti mergaitėms, kad ne tik sėkmingai mokytųsi ir auklėtųsi, bet ir lietuvių kalbos nepamirštų; apie senelių globą ir Lietuvių vaikų namus Toronte ir vaikų darželį Montrealyje; apie Dainavą...

Matau, kokia ji pramaninga ir veikli: ant jos trapių pečių gula sunki vienuolyno ir visų jos padalinių atsakomybė. Su didele pasiaukojimu palaikydama jos žinioje seselių dvasią, paskirdama joms atsakingas pareigas ir savo patirtimi, lyg plonais voratinklino siūlais, jungdama visą šią šeimą į vieną darnų Dievo valstybės vienetą, — ji, be abejonės, neturi nei kada pasilsėti, nei ramiai įvengti kait dieną praleisti.

Į kambarį įbėga jaunutė, žvali, nedidelio ūgio sesuo M. Eucharista — vaikų žurnalėlio Eglutės redaktorė. Be to, ji pati yra poetė, rašanti gilių eilėraščių, kuriuose glaudžiai susipina gili mintis ir žaisminis garsas:

Vidunaktį netyčia prisiminiau,
kad nuytusius rožių kvapą
užburia...

Jai rūpi besiantinanti vaikų šventė, o taipgi ir Eglutė, kad apščiai turėtų ne tik skaitytojų, bet ir rašytojų. Kalbina mane, užsimena apie pagalbą.

Skambiname į kapelioniją, kur gyvena seselių dvasios vadovas ir mergaičių kapelionas kun. prof. St. Yla, senelių poilsio namų kapelionas kun. Zakaras ir svečias mgr. V. Balčiūnas. Kadangi tirštos sutemos jau užgula vienuolyno kiemą, o kun. J. Jančius laukia Marianopolje, visuomet giedras monsinjoras tuojau atskuba pas mus ir pasakoja apie darbą amerikiečių vienuolynė, apie naujas, religines knygas, apie ateities darbus.

Tėvų Marijonų vienuolynė

Neskubėdami riedame į Thompsoną, pasukui pasukame į kairę ir, kelias minutes pavažiavę, pro atvirus vartus įsukame į didžiulį Marianopolio parką. Pro plačius krūmokšnius, snūduriuojančius namus ir vėsią sutemą nubildame iki didelio, plataus, vienišo pastato, pro kurio langus sklinda jauki elektros šviesa.

Kopiame laiptais, sustojame plačioje verandoje ir apsidairome.

Tame didžiuliame — maždaug 350 akrų — parke, be šių kunigų apgyventų namų, yra puikūs, modernūs gimnazijos rūmai, tik keleri metai kaip pastatyti vietoje sugedusiųjų. Klasės didžiulės, šviesios; ant sienų — didžiulės rašomosios lentos. Puikūs fizikos, chemijos, biologijos, svetimų kalbų kabinetai su gausia medžiaga ir prie monėmis. Erdvi skaitykla su nuolat papildoma biblioteka. Erdvi valgykla su netoliese esančia kuklia koplyčia.

Turiu progos pietauti su visais šios mokyklos dėstytojais — tėvais marijonais, jau čia gimusiais „naujais amerikiečiais“. Dėstydami anglų kalbą, neturi laiko lietuvių kalbai atsidėti — tarpusavyje kalbasi angliškai.

Kiek toliau — nedideliame slėnyje — statomi gimnazistikos rūmai — modernūs, patogūs, erdvūs. Priekyje drieksis futbolo, krepšinio, tinklinio aikštės...

Truputį nušaliau tarp medžių dunkso berniukų bendrabutis, kuriame gyvena apie 120 mokinių.

Mokymosi sąlygos puikiausios — tik tu tik noro ir bent šiek tiek gabumų. Ne taip, kaip pas mus, Lietuvoje, ypač karo metu, kada reikėjo glausti mažučiuose, tvankiuose kambarėliuose.

Nepaprastai malonu paklaidžioti romantikomis parko alėjomis, stebėti retus kipro, palmių, beržų, gluosnių verkūnų medžius. Meniška įrengtos Kristaus kančios stotys su baltutėlaitemis statulomis ir patį pasivaikščiojimą įprasmina. Šalia, ramiam medžių užgožyje, išsiriakvė bičių aviliai. Ant žolės prasmegusio suole sėdi 82 metų brolis vienuolis, skaito Draugą ir retkarčiais pažvilgčioja į darbščias bites.

Ramybės, vienumos vargiai kur tiek su rasi, kiek Marianopolio soduose.

Vėlybą vakarą mus nuveda į noviciato namus, kuriuose du amerikiečiai jaunuoliai rengiasi vienuolio įžadams.

Apsidairau erdviam kambarielyje ir susimastau. Spengianti tylą — nei muzikos, nei dainų, nei kuždesio. Didžiuliai namai — tarsi užburta karalystė, menanti senus, praėjusius laikus, kada, gal būtų, čia linksmintasi, dainuota.

Žvilgtelį pro langą, giliai atsikvepiu. Tamsus, pajuodęs dangus, tik kelios žvaigždės mirga, tviksi.

Įsivaizduoju palikęs savo žmones, įprastus kelius bei vietas ir savo gyvenimą įglaudęs į šį tylos ir maldos plazdenimą. Ai man — ši tylą tokia iškalbinga ir skambanti visų medžių išsprogiusiais lapais, kad savo dėmesį atkreipiu į plazdenantį drugelį, norėdamas sugrįžti į kovingą tikrovę.

Drugelis vasnoja plačiais sparnais, smen ga į elektros žiburį sienoje, atsimušą į kaitrią lemputę ir spurdėdamas sukasi svaiginančiu ratu į gaubiančios šviesos pinklęse.

67.V.27 d.

(Bus daugiau)

„ŠVILPIANTIS“ LAGAMINAS

Paskutiniu laiku Anglijoje nė viena savaitė negali praeiti be didelių nusikaltimų. Ypač dažnai plėšikai užpuola bankų tarnautojus, kuriems tenka gatvėse pasirodyti su stambiomis pinigų sumomis. Šių užpuolimų efektyvumui sumažinti neseniai Londono inkasatoriai buvo aprūpinti „švilpiančiais“ lagaminais. Vos tik plėšikas pabando vogti pinigus — lagaminas į skirtingas puses iškiša tris plieninius virbus ir veriamai sušvilpia. Nelengva įsidėti tokį laiminkį į automobilį, ypač akompanuojant švilpukui, kuris gerai pažįstamas policininkams.

GREIČIAUSIAI AUGANTIS AUGALAS

Kalifornijos pakrantėse yra paplitusi lapuota jūros žolė. Pasiekusi vandens paviršių, ji kiekvieną dieną gali paaugti iki 50 cm. Tuo tarpu bambukas užauga tik apie 30 cm.

Skaitytojų laišškai

ABEJOJIMAI, TVIRTINIMAI IR KARDINOLAS

Laikui skriejant, sunku greičiau atsiliepti į iškeltuosius klausimus. Ypač sunkiau tiems, kurie ne plunksnos darbu gyvena. Todėl kad ir vėliau tebūnie leista stabtelėti prie Gerb. R. E. Maziliaus svarbesnių abejonių ir teigimų.

1. Kieno vyskupas

R.E.M. šio laikraščio 18 nr. suabejojo, ar a.a. vysk. dr. Pranas Brazys, MIC, buvo Vakarų Europos lietuvių vyskupas, ir pageidavo įrodymų.

Kas atidžiau sekė Europos ir užjūrio lietuvių vien tik spaudą, tam abejonių neturėtų kilti ir įrodymų nereikėtų. Panašiai, kaip neteko nugirsti kitų abejonių iš D. Britanijos, Italijos, Vokietijos, Prancūzijos, Švedijos, Danijos, Belgijos ir Šveicarijos lietuvių, kuriuos Velionis trumpu, pa lyginti, laiku ir atskirose valstybėse daugelyje vietų aplankė, su jais bendravo, „susipažindamas su visais ir su kiekvienu atskirai. Visų širdis jis traukė į save ir sa vo būdu ir dideliu, nuoširdžiu patriotizmu“ (Eur. Liet., 24 nr.). Be to, kai R.E.M. abejojo ir pageidavo įrodymų, jau buvo juk vysk. P. Brazio didelėmis pastangomis įkurtas, atidarytas Europos Lietuvių Apaštalavimo Centras ir „atlikti ar bent pradėti kiti darbai. Gal neklysim dar pridėdami, kad Ganytojų širdis per greitai sustoję plakusi ir dėl to, nes ją slėgė Vakarų Europos lietuvių vyskupo našta.

2. Pusė tiesos — klaidina

E. Liet. 25 nr. R.E.M. sakosi, kad jam vi siškai neaišku, ką ir kaip suklaidinęs, tvirtindamas, jog žurnalas Šaltinis esąs tik „tikybinės minties“. Jis rašęs tik religinėmis temomis, todėl tautinių žurnalo atspalvių nelietęs.

Manytume, kad dalykus reikia vadinti tikrais ir pilnais vardais. Nesvarbu, kokią tezę autorius bandytų įrodyti. Klaidinti galima ne tik parašant, bet ir nutylint. Va dinti Šaltinį tik „tikybinės minties“, kai jis iš tikrųjų yra „tikybinės ir tautinės minties“, jau yra klaidinimas. O ką žurnalistas klaidina, rašydamas tik pusę tiesos, aiškinti, rodos, nebereikia.

3. Socialinis galvojimas ir veikla

Strazdelio pobūdžio socialinė galvosena bei elgsena lietuvių kunigijai visuomenėje, manoma, negali būti kelrodžiu, ir todėl neblogo, kad Strazdeliai mūsųose — tik išimties. Įsitikinimui gal užteks pasiskaityti apie Strazdelį vien „Liet. Enciklopedijoje“.

Iš savo pusės beveltytume kelrodžiais statyti, pvz., kuniga, paskui vyskupą, krikščionys ir kandidatą į šventuosius Jurgį Matulaitį, MIC, arba kun. Mykolą Krupavičių ir panašius kitus.

Kun. J. Matulaitis, sociologijos profeso

Mielas Redaktoriau,

taip, taip, tiesa, visi nori gyventi, būti sveiki, laimingi, sėkmingi ir turtingi. Visos organizacijos, ar jos būtų šiekios, ar tokios, norėtų turėti daug narių, geras valdybas, reikštis veikla, o jei galima, tai įsigyti namus, bažnyčias, sodybas, karčiamas ir net kapines, kad taip ir eitų narių ir arčiau tos organizacijos besilaikančių pašaliečių gyvenimas švelniai, be jokių sutrikimų, nuo pat pirmojo riktėlėjimo išvydus gądinančią šio pasaulio šviesą iki tol, kol tavo siela skris pas Dievulį, o kūnas bus užkastas kirmuoliams sudoroti...

Tokie norai yra, buvo ir bus, norai laikytis daugiau savybėje ir kitus laikyti. O tu norų nėra ko peikti. Greičiau ne peikti reikia, bet užgirti ir remti. Argi nemalonu, kai žmonės susirenka į savo bažnytelę ir girdi kunigą kalbant ne kokia nors žydų kalba, kaip mes kartais pasijuokiams iš svetimų kalbų, bet sava, lietuviška, ir sugiedoti, sakysim, Pulkim ant kelių, kurią giedoją tėvai ir motinos, seneliai ir senelės? Dar maloniau, kai ir ta bažnytelė yra iš savų tautiečių surinktais pinigais įsigyta

* * *

Taip, malonu. Šitie dalykai maionu, kaip ir stiklą alaus išgerti su saviškais lietuviškuose nuosavuose namuose. Kaip sakoma, niekas tavęs neišvays. Aišku, kad išvays, jeigu prisigėręs draskysies net ir lietuviškoje karčiamoje, bet ta neišvaymo mintis čia turi kažkokį gilų filosofinį, net mistinį atspalvį. Jeigu tavo net ir išvayrų tąkart, kai nebeuolaiką apsvaigusios galvos ir nebeapverti liežuviu, bet namai su karčiama vis tiek liks lietuviškoje ran

kose, ir ten visada bus lietuviška aplinka.

Dėl to mes ir džiaugiamės lietuviškomis bažnyčiomis, lietuviškais židiniais, namais, klubais ir net kapinėmis. Taip, ir kapinėmis, kurios lyg ir rodytų, kad lietuvis net ir miręs nenori maišytis su kitais, jis nori, nuošaliai atsigulęs, tęsti savo svajonę apie lietuviškus debesėlius, žvaigždes, pušes ir berželius.

* * *

Taip, svajonės gražios. Gražios ir tos atsigulti savose kapinėse ir tos apie savus lietuviškus namus, židinius, bažnyčias.

Bet tarp tų gražių svajonių ir žiaurių realybės kartais įvyksta didelės tragedijos. Mes neturime milijonierių, dėl to visas lietuviškas svajones paprastai vykdomė iš žmonių surinktais smulkiais grašiais. Iš grašių, žinoma, stebuklo nepadarysi. Tačiau kai kurios svajonės atrodė žmonėms tokios patrauklios, kad jie ryžtasi atiduoti net paskutinį grašį, visas savo sutaupas, tegu tik svajonės būna įgyvendintos! Dideli, žinoma, tokie idealistai, kai nusiteikę žmonės, vis tiek, ar jie atiduoda savo paskutines sutaupas Dievui, ar ciesaoriui.

Bet dauguma duoda su sąlyga, kad visi namai, bažnyčios ir kapinės amžiams išliktų lietuvių rankose, kiek tie amžiai iš viso gali būti amžini.

Va, čia kartais ir ištinka tragedija. Jeigu tragedija ištiktų sunkių apčiuopti amžių bėgyje, tai būtų pusė bėdos. Bet ji ne kartą ištinka, kol tie į kurį nors reikalą širdį dėjusieji lietuviai tebėra gyvi.

* * *

Nevažinėdami į tolimas Amerikas, pasukime į Manchesterį ir pasikalbėkime su se niaisiais lietuviais, tai jie papasakos jums apie savo didelę tragediją. Jie turėjo puikią lietuvišką bažnyčią. Tai bažnyčiai, sakoma, buvo įtaisyta tokia jau graži monstrancija! Monstranciją jie mini ne dėl to, kad ji būtų brangesnė už bažnyčią, bet dėl to, kad jos gražybė jų akyse ir širdyse įkūnijo visą šventumą, visas jų pastangas ir visą triušą. Lietuvišką triušą ir pastangas!

Vietinis vyskupas atėmė iš jų bažnyčią ir visas šventenybes ir brangenys ir paleido be nieko. Pašvilpk, jeigu nori!

Kadangi mūsų lietuviškos bendruomenės didžiausią procentą sudaro katalikai, tai jie turi teisę ir privilegiją laikytis principo: kas Dievo — Dievui, kas ciesaoriui — ciesaoriui. Vadinasi, gerbtinas jų pasiryžimas turėti savus lietuviškus katalikiškus židinius. Bet katalikybė yra tarptautinis dalykas, ir niekas negali laiduoti, kad šian dienykščiai lietuviški katalikiški židiniai ryto lietuvių nebus gaudžiai apverkami, kaip atsidūrę neietuviškoje rankose. Kas tada jiems nušluostys ašaras? Kas bus atsisakingas ir jaus pareigą tas ašaras šluostyti?

Nesitikėję tragedijos, manchesteriečiai patys šluostėsi ašaras.

Praeitės pamokos gali būti nežinomos aukotojams. Aukų rinkėjams jos turi būti žinomos.

Tavo Jonas

ASTROLOGŲ RŪPESTIS

Nerimo dienas pergyvena dešimt tūkstančių italų astrologų, alchemikų ir kitų „juodosios magijos specialistų“. Burtininkai-profesionalai stengiasi atspėti, kaip sėkmingai ateities spėjimų profsąjunga kovos su šalies mokesčių inspekcija. Mat, „ateities spėjikai“ taip pat moka valstybei mokesčius. Bet iki šiol šios sukčių profsąjungos atstovai neturėjo savo profsąjungos, kuri gintų jų „interesus“.

100 DIENŲ BE VANDENS

Šiaurės Amerikos pietvakariuose esančioje dykumoje gyvena nuostabus žvėriukas — akmeninė voverė. Šis labai gyvas ir judrus sutvėrimas gali negerti 100 dienų! Netgi kupranugaris, kuris be vandens gali išgyventi 30 dienų, nepajėgia rungtyniauti su šiuo sausras atspariu gyvūnėliu.

IR VASARĄ, IR ŽIEMĄ,

IR RUDENĮ, IR PAVASARĮ

ne tik maistu, bet ir kitomis gėrybėmis

Jeį saviams padėti nori,
Padarysi tai tikrai,
Kreipkis tik tuojau pas TAURĄ,
Ir neliks kišenė kiara!

TAURAS

3. ST. DUNSTAN'S GARDENS,
LONDON, W.3.
Tel. ACO 4374.

Atstovas Manchesteryje:

L. Puras, 79, Victoria Cresc., Eccles,
Manchester.

S. Matulis, MIC

Europos lietuvių kronika

LONDONAS

PETRO MAŠALAIČIO MINĖJIMAS

Liepos 1 d. Petriui Mašalaičiui suėjo 60 metų. Jo visuomeninio darbo ir amžiaus sukačiai atžymėti D. Britanijos Lietuvių Bendruomenės valdyba, talkinama D. Britanijos Liet. S-gos, Liet. Parapijos, Liet. Namų Akc. B-vės, Moterų šv. Onos D-jos, Sporto ir Socialinio Klubo, Moterų Dainavos Sambūrio, Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio, Meno Sambūrio „Londono Vaidila“, LSS Anglijos Rajono, surengė jam pagerbių Sporto ir Soc. Klubo salėje vakariene.

Atidarė ją Bendruomenės pirm. Juras Alkis. Jo pakviestas, parapijos klebonas kun. J. Budzeika palaimino stalą.

Vakarienių metu V. Zdanavičius papasakojo apie P. Mašalaičių. Žodžių sukačtininką sveikino Lietuvos Pasiuntinybės patarėjas V. Balickas, kun. Mečys Burba, SDB, Italijos lietuvių bendruomenės vardu, J. Vilčinskis DBLS ir Lietuvių Namų Bendrovės vardu, M. Domidavičienė šv. Onos Moterų D-jos vardu, V. Šalčiūnas Meno Sambūrio „Londono Vaidilos“ vardu, S. Kasparas Parapijos ir Sporto ir Socialinio Klubo vardu.

Raštu sveikino Lietuvos ministeris B. K. Balutis, LSS Anglijos Rajono vad. J. Maslauskas, Varoneckas iš Ispanijos, LAS Vyriausioji Valdyba, LAS Seniūnų Taryba, rašytojas R. Spalis, Moterų Dainavos Sambūris, Nottinghamo ir Derby LAS skyriai.

Po to Bendruomenės pirm. J. Alkis sukačtininkui įteikė lietuviškos ornamentikos kryžių su organizacijų pirmininkų pasirašytu adresu. Nuskamba „Ilgiausių metų“. Tada sukačtininkas perplaukia tortą, pasidalydamas jį su arti 100 susirinkusiųjų pagerbti jo.

Atsakydamas į sveikinimus, P. Mašalaičius padėkojo visiems dalyviams bei rengėjams, primindamas, kad jis, kaip asmuo, nesąs vertas to. Jo atliktieji ir laisvu laiku nuo tiesioginio darbo atliekamieji darbai, gal būt, yra to pagerbimo tikrieji kaltininkai, sakė jis.

ANTRA EKSKURSIJA Į CLACKTON

Rugpjūčio 27 d. (Bank Holiday sekmdienį) Londono Sporto ir Soc. Klubas rengia išvažiavimą į pajūrį. Išvažiujama nuo lietuvių bažnyčios 8.45 val. ryto.

Užsirašyti pas Igną Dailidę, S. Kasparą ir Viktoriją Puidokienę. Užsirašyti prašom paskubėti, kad neatsitiktų, kaip praėjusią kartą. Kaina 15 šil. Prašoma užsimokėti užsirašant.

VASAROS RINKLIAVA

I visus lietuviškos bažnyčios rėmėjus klebonas kreipiasi laišku, prašydamas prisidėti prie lietuviškos bažnyčios išlaikymo. Taupant laiką, parapijiečiai nebus lankomi: visi prašoma aukas atsiųsti paštu: Vasarinė Rinkliava, Lithuanian Church, 21 The Oval, Hackney Road, London, E. 2.

SV. ONOS DRAUGIJOS ŠVENTĖ

Liepos 23 d. metinė šv. Onos D-jos šventė prasidėjo pamaldomis lietuvių bažnyčioje. Pavakary Sporto ir Soc. Klubas salėje vyko draugijos pobūvis, kuriame dalyvavo 60 žmonių. Prie rožėn išpuoštu stalų pirm. M. Domidavičienė pakvietė užkandžiauti nares ir svečius. Pobūvio metu kalbėjo Petras Bulaitis, S. Kasparas, po to nuosirdžiai pridainuota.

PAIEŠKOJIMAI

BITĖNAS Povilas, buvęs pienininkas netoli Kauno, kurio paieško Lietuvoje gyvenanti duktė, pats ar žinantieji apie jį prašom rašyti: Br. Pajarskas, 5657 Haan, Melderstr. 11, W. Germany.

VERTA PAGALVOTI...

Ar mano sutaupos dabartinis metu duoda tinkamą pelną?

BALTIC STORES INVESTMENTS Co.,
421 HACKNEY RD., LONDON, E.2.
Tel. SHO 8734

ir
PALANGA PROPERTIES LTD.,
11 LONDON LANE, BROMLEY, KENT.

moka 7% (grynais)
už investicijas 5 metams ir ilgiau
ir
6% (grynais)
už trumpesnius investavimus.

Sudarome testamentus, administruojame nuosavybę ir sutvarkome visus palikimo reikalus.

K. ROZANSKAS ATOSTOGAUJA

Buvęs nottinghamiškas lietuvių visuomenininkas K. Rozanskas, dabar jau eilę metų gyvenęs ir taip pat lietuviškus darbus dirbęs JAV, šiuo metu atostogauja D. Britanijoje.

Apsistojęs Londono Lietuvių Namuose ir susipažindamas su Britanijos sostine, buvo trumpam išvykęs savo senų bičiulių aplankyti į Nottinghamą.

KUN. P. RUKŠIO PRIMICIJOS

Liepos d. sekmadienis lietuvių bažnyčioje buvo atlaidų diena. Žmonės rinkosi ne vien tik iš Londono. Tą dieną 11 val. buvo primicijų pamaldos, o bažnyčia buvo užpil dyta labai daug jaunimo. Klebonas kun. J. Budzeika atlydi jauną primiciantą prie altoriaus. Atlikęs procesijoje apeigas su švenčiausiuoju aplink bažnyčią, primiciantas kun. P. Rukšys pradeda pirmąsias Mišias. Jam asistuoja klebonas J. Budzeika. Pamokslą pasako kun. M. Burba. Po pamaldų primiciantas suteikė savo pirmuosius palaiminimus.

Vėliau Sporto ir Soc. Klubas salėje Londono parapijos moterys surengė primician tį garbei pietus. Rožėmis ir rūtomis išpuoš toje salėje primiciantas palaimino pietų stalą. S. Kasparas pakvietė visus užkandžiauti. Klebonas džiaugsmingai sveikino jaunąjį kunigą, atsilankiusį į jo vadovaujamą parapiją. Po to tarė žodį Pasiuntinybės patarėjas V. Balickas. P. Mašalaičius sveikino LAS Anglijos vietininkijos vardu, J. Babilius Sporto ir Soc. Klubas vardu, įteikdamas jį mažą klubo dovaną, J. Juras — DBLS, V. Zdanavičius — Meno Sambūrio „Londono Vaidilos“, S. Kasparas — Londono Parapijos. Jis pietų rengėjų vardu įteikė dovaną.

Kun. P. Rukšio globėjas kun. M. Burba plačiai apžvelgia Petro gyvenimą iki kunigystės laiko. Primiciantas padėkoja už sveikinimus ir visokeriopą pagalbą siekiant kunigystės. Po to jis perplaukia priečių tortą, pasidalydamas jį su visais dalyviais.

Nuosirdi padėka tenka pietų organizatorių Veronikai Jurienei ir jos draugėms B. Dabravolskienei, B. Namajūskienei, L. Šalčiūnienei, O. Kačinienei, A. Kasparienei, Birutei Liūdžiūtei ir H. Pukšienei. S. K.

NUOTAIKINGA EKSKURSIJA

Liepos 16 d. rytą lijo, bet po ankstyvųjų pamaldų didžiulis autobusas su ekskursantais pajuda iš Londono. Pasiekus priemies čius, išvažiujama iš lietaus. Clacktone ekskursantas pasitinka karštą saulutę ir jūros oras.

Vieni ten lankė žaidimų parkus, kiti saule džiaugėsi, o J. Babilius ir S. Kasparas plaukė tolyn, kol pagaliau sargybiniai atvažiavo pasakyti, kad esate per toli ir laikas grįžti.

Nuvažiuojant ir parvažiuojant lydėjo dainos, alutis ir užkandžiai. Visiems taip patiko, kad rengiama antra ekskursija.

MANCHESTERIS

DARIAUS IR GIRĖNO MINĖJIMAS

Minėjimą surengė LVS Ramovės skyrius. Salė buvo papuošta didvyrių portretais ir tautinėmis vėliavomis.

Pirm. K. Murauskas pakvietė į garbės prezidiumą savanorį kūrėją Gerdzūną. Paskaitai kviečia D. Banaitį. Paskaitininkas perduoda jausmą tautoje prieš 33 metus, perkelia klausytojus į Amerikos žemę, kur jie organizavo ir telkė lėšas savo siekimui.

Po paskaitos išgirdome dainas — Murauskas, Jakimavičius, Padvoiskis, Rudys, Kukštys. Jiems vadovauja nenulistamas kaimyninės kolonijos veikėjas muzikas T. Burokas. Jie padainuoja Lithuanikos lakūnai ir Ei, Lietuvs kareivėliai. Mergaičių kvartetas — I. Jakubaitytė, L. Karnaitė, N. Kutkaitė ir K. Lipkevičiūtė — padainuoja Skrisk, dainužė. T. Burokas ir A. Jakimavičius išpildo duetą Aras, o vyrai dar Ko tie vieškeliai.

Jaunieji tautinių šokių šokėjai Navakas, Jakubaitis, Bernatavičiūtė, Navickaitė, Kutkaitė, Bernatavičiūtė, griežiant T. Burokui, pašoka Šustą. Rengėjų vadovus apdovanojo gėlėmis už nuosirdžiai ir jautriai išpildytą programą. Publika nepagalėjo katučių. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

A. K.

JEI REIKIA PASIŪSTI SIUNTINI — KREIPKIS Į

LIETUVIŲ NAMŲ BENDROVĖ,
2 LADBROKE GARDENS,
LONDON, W.11.

Greitas, garantuotas ir sąžiningas patarnavimas.

LIETUVISKOS PAMALDOS

NOTTINGHAM — rugpjūčio 6 d., 11 val., Jaunimo Židinyje.
NOTTINGHAM — rugpjūčio 13 d., 11 val., Jaunimo Židinyje.
NOTTINGHAM — rugpjūčio 20 d., 11 val., Židinyje.
BRADFORD — rugpjūčio 6 d., 12.30 val.
HUDDERSFIELD — rugpjūčio 13 d., 1 v.p.p.

NOTTINGHAMAS

JAUNIMO ŽIDINYS

16 Hound Rd., West Bridgford,
Nottingham. Tel. 85738.

VYSKUPO ATMINIMUI

Liepos 16 d. Jaunimo Židinyje už a.a. vysk. Praną Brazį buvo atlaikytos iškilmingos pamaldos, kurias užprašė S. Pučinskienė, o I. Naginevičienė už velionį vyskupą ir a.a. kun. Kaz. Česą, domininkoną. Visi Židinio berniukai priėmė šv. Komuniją.

Po pamaldų buvo pasektas mirusio vyskupo gyvenimas šviesos paveiksluose ir išgirstas jo balsas iš juostelės.

Daug tautiečių atsilankė į pamaldas ir paminėjimą.

TALKININKAI

Didelę dalį Jaunimo Židinio greitai ir gerai atnaujino, išgrazino malonūs savanoriai talkininkai: iš Coventry A. M. Paulavičiai, V. A. Mineikiai ir A. Koncėvičius, iš Northamptono L.B. Švalikai ir iš Leamington Spa A. Kasparavičius. Jie dar parūpino ir medžiagos, pridėjo priedų. Iš Nottinghamo pagelbėjo V. Daukintienė ir K. Bivainis.

Visi jie gražią atostogų dalį pašventė lietuviškam reikalui.

Židnio vadovybė reiškia nuosirdžią padėką.

GAIVUS POILSIS

Nuo liepos 22 dienos iš visur į Židinį susirinko jauni ir jaunučių atostoginei stovyklai. Apie ją kitą kartą.

MOKSLAI

Nauji mokslo metai Židinyje prasidės pradžios mokyklos mokiniams rugsėjo 4 d., o vidurinės mok. mokiniams rugsėjo 6 d.

SKAUTISKUOJU KELIU

LSS Anglijos Rajono tradicinės skautų stovyklos uždarymo iškilmės ir didysis laužas įvyksta rugpjūčio 12 d., 4 val. p.p. šeštadienį. Tikimės, kad lietuviai gausiai dalyvaus.

Stovyklos Vadovybė

VOKIETIJA

JAUNIMO SUVAŽIAVIMAS

ESSLINGENE

Birželio 17-18 d.d. Esslingen/Neckar, organizuojant kun. K. Senkui ir pritariant Stuttgarto apylinkės valdybai, susirinko lietuviškojo jaunimo būrys aptarti ir apsvaistyti galimybių išjudinti ir suburti lietuviškam jaunimui Vokietijoje. Dvi dienas trukęs suvažiavimas praėjo linksma lietuviška nuotaika. Suvažiavimo šūkis buvo: **Ieškoti ir vykdyti tai, kas mus vienija ir stiprina.** Suvažiavimo eigoje buvo paliestos šios temos: Vienybės siekimas — pravedė kun. Senkus; Tautiškumas demokratizmo ženkle — referentas stud. A. Hermanas; Birželių įvykių prisiminimai — atpasakojo apylinkės pirmininkas K. Šimanas; Gyvenimas visuomenėje — referentas V. Bartusevičius; Lietuvių liaudies dainos ir šokiai — pravedė K. Česnaitė ir Boehm-Krutulytė.

Be to, bendromis jėgomis suruoštas muzikos-literatūros vakaras. Suvažiavimo dalyviai: jaunuoliai 16-25 metų, iš viso 25 asmenys iš įvairių Vokietijos vietovių. Jaunuoliai, aktyviai dalyvavę diskusijose ir pasiūlymuose, priėmė šiuos nutarimus: Kelti mintį ir dėti pastangas suorganizuoti bendrą visos Vokietijos lietuviškojo jaunimo suvažiavimą Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo 50-jų jubiliejinių metų būvyje (pasiūlyta liepos mėn.). Šiuo reikalu susisiekti su PLB Vokietijos Krašto Valdybos Jaunimo sekcija, rūpinantis įgyvendinti minėtąjį pasiūlymą.

Prieš vykdant šį didelį darbą, sušaukti rudenį visų liet. jaunimo organizacijų ir grupių vadovų ir atstovų susirinkimą Vokietijos centre. Data: lapkričio 1-5 d.d., arba lapkričio 22-26 d.d. Vieti: Duesseldorf arba Hanau apylinkėse.

Ištirti padėti Hanau apylinkėje, ar nebūtų galima apsisistoti nors daliai suvažiavimo dalyvių ten gyvenančiose liet. šeimose, tuo sumažinant suvažiavimo išlaidas. Šias galimybes ištirti apsiėmė Stuttgarto apylinkės pirm. Šimanas, o Duesseldorfo apy-

linkėje — A. Boehm-Krutulytė, remiant vietiniam jaunimui.

Leisti Vokietijos lietuviškojo jaunimo laikraštėli.

Pasiųsti popiežiui Pauliui užuojautos laišką, prašant galimai greičiau paskirti naują vyskupą Europos lietuviams. Užuojautos laiškas buvo jaunimo dalyvių suformuluotas ir dar birželio 18 d. pasiųstas į Vatikaną.

VASARIO 16 GIMNAZIJA

NAUJASIS DIREKTORIUS

Kun. dr. Petriui Bačinskui atsisakius iš Vasario 16 gimnazijos direktoriaus pareigų, švietimo komisija šioms pareigoms pasiūlė ir Krašto Valdyba nuo rugsėjo 1 d. paskyrė tos gimnazijos mokytoją Vincą Natkevičių.

Vincas Natkevičius (Natkus) yra gimęs 1918 m. lapkričio 6 d. Ožkabalių km., Vilkaviškio apskr. 1938 metais baigė Dr. Jono Basanavičiaus vardo gimnaziją Vilkaviškyje. 1938-42 studijavo Vytauto Didžiojo Universitete Kaune ir Vilniaus Universitete lietuvių kalbą ir literatūrą bei filosofiją, išlaikydamas labai gerai egzaminus. Lietuvių lietuvių kalbą ir literatūrą dėstė: 1941 m. Aušros Mergaičių gimnazijoje Kaune, 1942-43 m. Alytaus gimnazijoje; 1943-44 m. Kauno VI gimnazijoje. Tretyje Tiesingumo un-te studijavo filosofiją, 1966 m. įsigijdamas magistro laipsnį; šaltinė šaka baigė psichologiją ir istoriją.

1954-57 m. lietuvių kalbą ir literatūrą dėstė Vasario 16 gimnazijoje. 1957-58 m. dirbo Amerikos Balso lietuvių skyriuje Muenchene.

Vincas Natkevičius visą laiką aktyviai reiškiasi visuomeniniame gyvenime. 1940-44 m. veiklus pogrindžio dalyvis. Išspausdino visuomeninio - filosofinio pobūdžio straipsnius Aiduose, Ateityje, I Laisvę, Drauge, Europos Lietuivyje ir kt. Su paskaitomis ir pranešimais yra aplankęs daug lietuviškų kolonijų, dažnas paskaitininkas liet. studijų savaitėse ir kituose suvažiavimuose. Atsakingas pareigas ėjo Ateitininkų federacijoje ir ELFB sąjūdyje.

1966-67 m. V. Natkus Vasario 16 gimnazijoje dėstė lietuvių kalbą ir Lietuvos istoriją.

PASAULYJE

— Madrido viename knygyne kažkoks jaunuolis paprašė ten sutiktą dramaturgą Fernardą Arrabalį, kad šis atsiminimui pasirašytų savo knygoje, dramaturgas pasirašė, bet netrukus buvo suimtas, nes tas įrašas knygoje esąs nepatriotiskas ir bleviginis piktydžiavimas.

— Nashville, Tennessee valst., JAV, negras lėkščių plovėjas vedė baltąją virtuvės darbininkę, o laikraščiai tvirtina, kad tasai toks mišrių vedybų atsitikimas esąs pirmas toks šioje valstijoje per 100 metų.

— Populiarieji britų dainininkai „The Beatles“ Graikijoje, Egėjų jūros šiaurėje, nusipirko už 150.000-svarų visą salą ir statybos ten vasarnami.

— Josefas Alilijevs, Stalino vaikaitis, viešai pasmerkė savo motiną, kuri dabar gyvena JAV ir už savo atsiminimus greit pasidarys didelę kapitalistę: jai, sako, nebuvo jokio reikalo palikti vaikus.

— Ispanijos geležinkeliai per 1966 m. davė 22.740.000 svarų nuostolių.

— Bostone, JAV, moteris, kuri jau visą pusmetį guli ligoninėje be sąmonės, pagimdė mergaitę.

— Paryžiaus policija įspėjo visus trumpučius sijenčius dešinėmis moteris bent nevaikščioti taip provokuojamai apsirengusias nuosalesniuose ir įtartinesniuose rajonuose, nes jos ten būna užpildinėjamos (per 3 dienas buvo areštuota 18 tokių užpuolikių).

— Sov. S-ga jau pastačiusi granito paminklą su Vladimiro Komarovo fotografija toje vietoj, kur tas kosmonautas žuvo.

— Apie 3 mil. svarų britams kainavo nusivalyti pakrantes, kurias nafta buvo užterliojęs sulūžęs tanklaivis Torrey Canyon, ir paskandinimas paties tanklaivio, ir jie tuos milijonus jau atsiėmė, sulaukdamai Singapūrą atplaukusį kitą tokį pat to firmos laivą, kol savininkai išsipirko.

— Nuo to laiko, kai pernai prasidėjo va dinamoji kultūrinė revoliucija, Kinijoje buvo atspausdinta 840 mil. Mao Tsetungo portretų, 5 kartus tiek, kiek per tuos 16 metų nuo jo valdymo pradžios.

— Graikijos vyriausybė atėmė pilietybę JAV dirbančiam graikui artistei Melinai Mencouri už „antitautinę veiklą užsieniuose“, o ji, turėdama galvoje tiesioginį kaltininką vidaus reik. ministrą Patakos, supykusi ta proga pareiškė: „Aš gimiau graikė, aš ir mirsiu graikė, o Patakos gimė fašistas ir mirs fašistas“.

Perku Anglijos 5 šilingų sidabrinės monetos, taip pat ir kitų Europos kraštų sidabrinus pinigų, kaip rusų carinius sidabrinus rublius, Vokietijos 5 DM, Šveicarijos 5 Fr. ir t.t. ir visas lietuviškas monetos. Moku gerą kainą už gerai užlaikytus pinigus. Rašykite, ka turite. P. ZABLOCKIS, 2333 Ontario St., Vancouver 10, B. C. Canada.

PRAEJO PASIRODYMAS

Rusijos revoliucijos pašlovinimo pagaliau Lietuvoj jau atliktas. Vilniuje birželio 30 ir liepos 1-2 d.d. buvo surengtas „kaimo kapelių“ ir sportininkų pasirodymas, pajavirintas karnavališkoms eilėms. Ne tik dainininkai, muzikantai, ir neseniai katedros bokšte sukabinę įvairių Lietuvos bažnyčių varpai turėjo skambinti „Varšavišką“ ir kitas rusų šėvikų dainas.

„Pasilinksminime“ dalyvavę apie tūkstantį dainininkų bei muzikantų. Ju buvę po lygiai miestelėnų ir kaimiečių.

UŽSIENIO REIKALŲ

MINISTRŲ KALBA

Okupuotos Lietuvos administracija Maskva yra sutvarkius taip, kad įvykių bent kiek panaši į savarakiškas valstybės valdžią. Eilė įstaigų vadovų ministerijomis, o jų tarpe yra netgi „senio reikalų ministerija“. Retas kas numano, ką tokia „ministerija“ veikia. Daugumas net Vilniuje nuolat venančiųjų nėra nei girdėję, kad tokia „nisterija“ yra, ir dar rečiau kas žino adresą...

Bet liepos 5 d. laikraščiuose ta „ministerija“ pasigarsino. Pranešė, kad bus siųskietusi delegatą Maskvoje akredituoti, senio laikraščių korespondentų į „reikų karnavalą“, o po to, liepos keturią, pakviestus tuos korespondentus į konferenciją.

Kalbėjo toje konferencijoje ne apie kokią nors Lietuvos užsienio politiką — tai už Lietuvą dabar kalba Gromyko — tik aiškino, kaip Lietuvai gera būti Rusijos valdomai... „Užsienio reikalų ministerė“ L. Diržinskaitė pati ir to aiškinti ryžė, o buvo pasikvietusi į pagalbą viską išaiškinti net septynis įvairių pareigūnus bei žinovus.

Iš vakariečių tų aiškinimų pasiklausė buvo atvykę keli keturi korespondentai: Anglijos, Australijos, Kanados ir Japonijos.

NELAIMINGI ATSTIKIMAI

SU GALVIJAI

Viename šiaulių rajono kolchoze vienių telyčių bandai nusibodo gamtinių tvirtame plote. Aptvare kolchozistai džiui prisnūdus, jaunos karvutės į teltę ir patraukė tiesiai ant geležinkelio m. O čia — prekinis traukinys. Survijo 12 veislinių telyčių, ir traukinys per plauką išsilaikė ant bėgių.

Po kelių dienų tame pačiame ruošė našiai atsitiko ties Sėduva. Tik čia buvo, o eksperimentininkas ūkyje. Čia nakčiai užtvoroje paliktos karvės su vielinę tvorą nuvertė ir išėjo pasivaikščioti geležinkelio. Ir čia trys žuvo po traukinio.

Jau pernai buvo skųstasi, kad neįmanoma įtaisyti tinkamų užtvartų galvijams, ministerijų buvo atsakyta, kad vis trūksta spygliuotos vielos...

B. SRUGOS RANKRAŠČIAI

STUTTHOFE

Buvusioje Stutthofo stovykloje, kur nacių laikais kalintas nemažas būrys tuvių, lenkai yra įrengę muziejų, esąs gautas pranešimas, kad muziejuje chye esą surasta B. Sruogos rankraštų eilėraščių, rašytų toje stovykloje.

NEPRIKLAUSOMA LIETUVIJA

Tai yra savitrašis visų ir visiems rašoma apie lietuvių gyvenimą, visą saulio naujienos, mokslo, meno, technikos žinios; yra sveikatos skyrius, kino apgros ir duodami įdomūs romanai. Redaktorius Jonas Kardelis. Metams 6 kankdoleriai. Adresas: Nepriklausoma Lietuva, 7722 George Street, LaSalle — Montreal.

EUROPOS LIETUVIS — LITHUANIAN WEEK

Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd., 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, broke Gardens, London, W.11. PARK 2470.

Leidžia D. Britanijos Lietuvių junga ir Liet. Namų Akc. B-vė. Redakcija rankraščių taisyto ir pina savo nuožiūra.

Prenumeratos kaina: metams 50 dolių kraštuose — 6 dol. metams Vokietijoje — DM 22.

Už laikraštįje kieno nors spaustuojų skelbimų turinį nei leidėjai, redakcija nesiima atsakomybės.